

Verslag van de Algemene Vergadering van Leden van Erfgoedvereniging Bond Heemschut (AVL), d.d. vrijdag 28 juni 2024 gehouden in Stadsbrasserie de Witt te Dordrecht.

Aanwezig uit het Heemschut-bestuur (het Bestuur)

de heer H. Hellegers	Voorzitter
de heer B. van der Maat	penningmeester
de heer H. Dirkx	secretaris
de heer P. van Schravendijk	lid bestuur
de heer E. de Jongh	lid bestuur

Verder aanwezig

de heer K. Loeff	directeur
mevrouw A. van Kampen	verslag

en verder 59 leden van Erfgoedvereniging Bond Heemschut (de Vereniging), zoals vermeld op de aan dit verslag gehechte lijst.

1. Opening en vaststelling van de agenda

De Voorzitter, de heer Hellegers (de Voorzitter), opent de vergadering om 11.00 uur en heet allen van harte welkom. Hij introduceert de heer Dennis van Buren, exploitant van Brasserie De Witt. Brasserie De Witt bevindt zich in een historisch pand, dat tijdens de verbouwing de nodige aandacht en zorg vereiste. In de veertiende eeuw lag hier een kloostercomplex, waarin later de Latijnse school werd gevestigd. Deze schoolfunctie bleef behouden tot midden jaren zestig, wat nog steeds te zien is in de architectuur. Veel later kwam een bioscoop. De façade is beschermd stadsgezicht en moet behouden blijven. Aan de overkant stond een in verval geraakte kerk die nu prachtig is getransformeerd tot de Kunstkerk. Piet Oudolf heeft de fraaie tuin tussen beide gebouwen ontworpen. De heer van Buren wenst de aanwezigen veel plezier tijdens de vergadering en de wandeling door Dordrecht.

Vervolgens worden de leden welkom geheten door Rik van der Linden, Wethouder van Cultuur. Hij benadrukt dat niet iedereen zich bewust is van de schoonheid van Dordrecht en noemt dat oude steden plekken zijn waar de verhalen onder het plaveisel zitten. Dordrecht is een eilandstad met eigenzinnige bewoners. Hoewel er nog maar één molen over is, wordt daar nu goed voor gezorgd. Recentelijk heeft de gemeente een Kerkervisie opgesteld, de functie van religieus erfgoed staat ook in Dordrecht onder druk. Dordrecht is zeer de moeite van een bezoek waard. De Voorzitter dankt de wethouder voor het hartelijke welkom.

De Voorzitter waardeert de mooie opkomst en bedankt iedereen voor hun aanwezigheid. In het bijzonder noemt hij de heer en mevrouw Otter, die steevast aanwezig zijn en vanochtend al om 5:30 uur uit Friesland vertrokken zijn. Na de vergadering wordt duidelijk dat de heer Uiterdijk uit Zuidhorn zelfs van nog verder komt! De Voorzitter is verheugd met deze toegewijde leden die door hun aanwezigheid de vereniging vitaliteit geven.

Met droefheid deelt de voorzitter het nieuws over het overlijden van mevrouw Mary Gijsbers, de echtgenote van erelid de heer Ton Gijsbers en van de heer Marc Scheidius, toegewijd lid van de commissie Zuid-Holland. De heer Scheidius overleed kort nadat hij voor het tijdschrift zijn artikel had ingeleverd over de zorgelijke toestand van enkele ambassades in Den Haag. Zijn inzet voor de vereniging is van grote waarde geweest. De voorzitter spreekt zijn medeleven uit aan de nabestaanden.

Er wordt een minuut stilte in acht genomen om stil te staan bij hun overlijden.

Er zijn geen ingekomen stukken en er zijn geen opmerkingen over de agenda ontvangen, de agenda wordt vastgesteld.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3. Ingekomen stukken

Er zijn geen ingekomen stukken.

4. Verslag van de Algemene Vergadering van Leden van 30 juni 2023

Er zijn eerder geen opmerkingen ontvangen over het verslag en ook in de vergadering zijn er geen opmerkingen. Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

5. Jaarverslag 2023

Ter vaststelling

Voor het geven van een toelichting krijgt de directeur, de heer Loeff, het woord. De concepttekst van het jaarverslag 2023 stond gepubliceerd op de website. Ook dit jaar is net als vorig jaar gekozen voor een jaarverslag waarin de vrijwilligers centraal staan. Aangezien er ook dit jaar weer enorm veel is opgepakt door de commissies en vrijwilligers was het lastig kiezen om enkele zaken uit te lichten:

- In Limburg rijden stoomtreinen, op wat bekend is als het miljoenenlijntje, tussen Valkenburg en Kerkrade. Door het voornemen van ProRail om bij Kerkrade het spoor op te breken dreigt deze historische trein stil te komen staan. Gelukkig lijkt er nu door inzet van de commissie Limburg een positieve ontwikkeling op komst; we wachten met spanning af.
- In Groningen vervalt het pandje Prummel, een klein maar iconisch winkelpand. De door de commissie Groningen gevoerde strijd om dit pandje te behouden en te integreren in nieuwe plannen gaat onvermoeibaar door.
- In Friesland coördineert Jan de Vries de inventarisatie van het Post '65 erfgoed. Dit erfgoed, dat steeds meer aandacht krijgt door heel Nederland, wordt nu ook in Tilburg in kaart gebracht.
- In Hilversum heeft de aanwijzing van het Ster-gebouw uit de jaren '70 als monument plaatsgevonden. Dit dankzij de inzet van Heemschut en de Hilversumse Historische Kring Albertus Perk, die het gebouw voor sloop hebben behoed.
- In Zuid-Holland wordt gestreden door de commissie Zuid Holland voor het behoud van het Hertzberger gebouw voor eertijds het Ministerie van Sociale Zaken in Den Haag. Ook de flexibele indeling van de Algemene Rekenkamer, ontworpen door Aldo van Eyck, staat ter discussie en dreigt verloren te gaan. De commissie Zuid Holland heeft de suggestie gedaan om andere kantooruimte voor de Algemene Rekenkamer te zoeken en het ontwerp te respecteren.

- In Gelderland is een huis in Epe uit de periode na 1965 als eerste op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. De eigenaar, nu lid van de commissie Gelderland, heeft deze bijzondere stap geïnitieerd.
- Brutalisme, een geliefde en tegelijkertijd complexe architectuurstijl, staat voor een moeilijke strijd met investeerders die vaak andere plannen hebben.
- In Flevoland is de Trekvogel in Almere, het eerste pioniersgebouw, helaas gesloopt. Gelukkig heeft de gemeente een ander gebouw in dit kader als gemeentelijk monument aangewezen, wat een langzaam groeiende waardering voor pionierserfgoed laat zien.
- De Werkgroep Sociale Woningbouw heeft helaas niet kunnen voorkomen dat een wijkje sociale woningbouw in Emmeloord toch gesloopt wordt. In Voorschoten is mede door inzet van de commissie Zuid Holland het Emma kwartier gelukkig behouden. In de brochure Sociale Woningbouw, die vorig jaar is uitgekomen, worden handvatten gegeven om behoud te realiseren.
- De Werkgroep Monumentale Kunst heeft het kunstwerk De Waterval uit Hilversum kunnen doen herplaatsen; het kunstwerk zal in volle glorie worden geplaatst op het terrein van de Verbeke Foundation in Antwerpen, België.
- De Werkgroep Religieus Erfgoed die vorig jaar is opgericht, heeft op uitnodiging van de commissie Drenthe een geslaagde studiedag georganiseerd over het beschermen van religieus erfgoed.
- Tot ontzetting van de commissie Zeeland is in Oost-Souburg een bijzondere ringburgwal tijdelijk als parkeerplaats gebruikt. Dit toont het belang van tijdig ingrijpen bij Ruimtelijke-Ordering-kwesties.
- Commissie Amsterdam heeft een rechtszaak gevoerd tegen het Amsterdam Museum en verloren. Genoemde commissie betreurt het o.a. dat de openbare steeg in het museum wordt dichtgezet. De buurt rond de Van Eeghenstraat is dankzij de inspanningen van Heemschut en de bewoners beschermd als stadsgezicht.
- In Utrecht wordt De Plashoeve, de stamkroeg van André Hazes, door verplaatsing behouden. Een houten gebouw is eenvoudiger te bewaren of te verplaatsen dan stenen gebouwen, wat dit keer een positieve uitkomst biedt.
- In Groningen blijft de Strokartonfabriek de Halm door inzet van de commissie Groningen waarschijnlijk behouden mede dankzij goede samenwerking.
- De heer Buis, Heemschut medewerker Omgevingswet, heeft voor Heemschut meer dan twintig cursussen Omgevingswet gegeven. Wij zetten dit waardevolle werk ook volgend jaar voort.
- De heer Loeff bezocht Kortrijk, waar helaas het meest bijzondere wederopbouwstation van Vlaanderen gesloopt dreigt te worden. Er wordt in Vlaanderen hard voor het behoud gestreden, met indien mogelijk een steuntje in de rug van Heemschut.
- Hertenkampen mogen blijven bestaan dankzij een uitzonderingsregel. Ook hiervoor heeft Heemschut zich ingezet.
- Het Heemschut-deeltje (boek), dat 100 jaar tijdschrift viert, is uitgebracht met een bloemlezing uit de tijdschriften van de afgelopen eeuw.
- Het aantal leden van Heemschut is helaas iets gedaald, maar er zijn ook veel nieuwe aanmeldingen van leden.
- Het aantal meldingen van bedreigd erfgoed neemt toe; vorig jaar waren er in totaal 255 meldingen.

De heer Loeff vraagt applaus voor de vrijwilligers van Heemschut en dankt hen voor hun inzet en kunde.

Ook de Voorzitter bedankt voor de nimmer aflatende inzet van de Heemschut vrijwilligers en informeert of er vragen zijn. Er zijn verder geen opmerkingen of vragen ontvangen over het jaarverslag. Het jaarverslag 2023 van de Vereniging wordt door de leden vastgesteld.

6. Verslag van de Raad van Toezicht

De Voorzitter vraagt Arjen Drijgers, Voorzitter Raad van Toezicht (RvT) het werk van de RvT toe te lichten.

De heer Drijgers heeft mevrouw Van Duin opgevolgd als voorzitter. Helaas was zij niet in de gelegenheid om vandaag aanwezig te zijn, bij een volgende gelegenheid zal afscheid van haar worden genomen.

Ook het afgelopen jaar heeft de RvT zich gebogen over reguliere zaken zoals die vandaag op de agenda staan: de begroting, jaarplannen, de jaarrekening en het jaarverslag. De RvT heeft met genoegen geconstateerd dat het vermogen in goede handen is, dat er voldoende 'checks and balances' zijn en dat de financiën worden beheerd door deskundigen.

Hoewel het per provincie verschilt spelen juridische kwesties in alle commissies een rol. De RvT is verheugd met de juridische leidraad die richting geeft aan hoe te handelen bij behoefte aan juridische bijstand. De RvT heeft samen met het bestuur een uitstekende heidag gehad, waarbij er een constructieve discussie plaatsvond over de nieuwe Omgevingswet. Het is belangrijk voor de commissies om meer te anticiperen en preventief te werken.

De communicatie tussen de RvT en het bestuur is prima. Het is zeer waardevol te constateren dat er goede dwarsverbanden zijn tussen de commissies en werkgroepen.

Mevrouw van Duin zal gemist worden, zij stond midden in het erfgoedveld en haar betrokkenheid en gedrevenheid zijn van groot belang geweest bij het instellen en de werkzaamheden van de RvT.

De heer Drijgers noemt verder dat de RvT verheugd is dat de commissie Limburg na lange tijd weer aan tafel zit. Voor de commissie Amsterdam is een openstaande vacature.

Mevrouw Laverman informeert naar afspraken tussen de RvT en het Bestuur. De heer Drijgers geeft aan: De RvT richt zich op toezicht en er kunnen ook adviezen worden meegegeven aan het Bestuur, maar deze adviezen worden bij voorkeur uitgesteld tot de gezamenlijke Heidag plaatsvindt.

Over dit agendapunt vindt geen besluitvorming plaats. De Voorzitter dankt de RvT voor zijn activiteiten en werkzaamheden.

7. Jaarrekening 2023

De jaarrekening van de Vereniging ligt voor ter vaststelling. De accountantsverklaring en een toelichting op de jaarrekening zijn tevens ter informatie bijgevoegd.

De Voorzitter informeert of er vragen zijn. Er komen geen vragen binnen. De jaarrekening van de Vereniging wordt vastgesteld door de AVL.

8. Decharge van het Bestuur voor het gevoerde (financiële) beleid 2023

De Voorzitter informeert of er vragen of opmerkingen zijn over het gevoerde (financiële) beleid in 2023. Dit is een apart onderdeel vanwege de wettelijke voorschriften: het besluit moet separaat worden genomen naast de goedkeuring van de jaarrekening door de AVL.

Er zijn geen vragen of opmerkingen binnengekomen. De AVL verleent décharge aan het Bestuur voor het gevoerde (financiële) beleid in 2023.

9. Jaarplan 2024

Het jaarplan 2024 ligt voor.

De Voorzitter informeert of er vragen zijn. Niemand heeft opmerkingen. De AVL stemt in met het jaarplan 2024.

10. Begroting 2024

Ter instemming.

De Voorzitter informeert naar vragen of opmerkingen.

Er zijn verder geen opmerkingen. De begroting 2024 wordt door de AVL vastgesteld.

11. Benoemingen, aftreden, herbenoemingen

Afgetreden is:

de heer Frans van Gessel als lid van de RvT namens de commissie Noord-Brabant

de heer Paul Meijer als lid van de RvT namens de commissie Amsterdam

mevrouw Eefje van Duin als voorzitter en lid van de RvT namens de commissie Groningen.

Voorgesteld wordt volgens artikel 8 lid 7 van de statuten, als lid van de Raad van Toezicht te benoemen:

de heer Ad Spanjers namens de commissie Noord-Brabant

de heer Goos Gosling Slotegraaf namens de commissie Groningen

de heer Hans Hondelink namens de commissie Limburg

De Raad van Toezicht stelt voor, volgens artikel 5 lid 4 van de statuten, te herbenoemen:

De heer Henk Hellegers als Voorzitter van het Bestuur

De heer Henk Dirkx als Secretaris van het Bestuur

De heer Evert de Jongh als lid van het Bestuur

De heer Pieter van Schravendijk als lid van het Bestuur.

In verband met de continuïteit is het de bedoeling dat vier van de vijf bestuursleden in verschillende jaren tussentijds zullen aftreden volgens een jaarlijks rooster. Deze bestuursleden zullen worden vervangen door nieuwe leden, die door de AVL zullen worden benoemd. Op deze manier wordt een evenwichtige doorstroom gewaarborgd.

De Voorzitter informeert naar eventuele bezwaren, deze zijn niet ontvangen. De AVL stemt in met deze (her)benoemingen.

De Voorzitter dankt de heren van Gessel en Meijer en mevrouw van Duin voor hun inzet als leden van de RvT.

12. Rondvraag

De heer Derksen: de gemeente Amsterdam heeft onlangs beleid ingevoerd dat de plaatsing van zonnepanelen nu ook in het zicht toestaat. Hij vraagt zich af of de commissie Amsterdam hier nog iets aan kan doen en of we de gemeente Amsterdam mogelijk op andere gedachten kunnen brengen. De heer Loeff antwoordt dat helaas steeds meer gemeenten hun regels versoepelen en meer vrijheid geven voor de plaatsing van zonnepanelen. Hij zal vragen dit onderwerp op de agenda te zetten voor de volgende commissievergadering in Amsterdam. Wij zullen zeker onderzoeken hoe deze nieuwe maatregel in verhouding staat tot de beschermde status van bepaalde gebieden, zoals het werelderfgoed van de Amsterdamse binnenstad. De Voorzitter zal ons informeren over de uitkomsten van deze bespreking.

Mevrouw Jacobs heeft ook al eerder de vraag gesteld of Heemschut BTW-plichtig zou kunnen worden, omdat dit de Werkgroep Monumentale Kunst veel geld zou kunnen opleveren, aangezien nu de facturen voor de herplaatsingen en restauraties moeten worden voldaan inclusief BTW en deze bedragen niet kunnen worden teruggevorderd. De BTW-plicht vloeit echter voort uit de wettelijk regeling van de Wet op de Omzetbelasting en het bepalen van de BTW-plicht ligt bij de Belastingdienst. Heemschut kan niet worden aangemerkt als ondernemer voor BTW. Tevens zou BTW-plicht in administratieve zin meer verplichtingen met zich mee brengen en daarmee tot kostenverhogingen leiden.

Mevrouw Laverman doet de suggestie om o.a. TikTok filmpjes te maken met als doel om jongeren (een brede) interesse in erfgoed bij te brengen. De Nederlandse Archeologievereniging (AWN) heeft reeds leuke filmpjes ontwikkeld die als voorbeeld kunnen dienen, waarbij thema's van vroeger en nu worden vergeleken. De Voorzitter bedankt mevrouw Laverman voor haar suggestie en noemt dat het bereiken van deze doelgroep geen gemakkelijke opgave is.

De heer de Bruine noemt de voorgenomen plaatsing van windmolens die in de buurt komen van de molens van Kinderdijk. De heer Loeff heeft gelezen dat dit aan de orde is. Kinderdijk is hier zelf al mee bezig, er is nog geen adhesieverzoek binnen gekomen maar indien nodig steunt Heemschut dit verzoek dan graag.

13. Sluiting

Aan de sluiting van de AVL gaat nog het volgende vooraf.

Ars Donandi

Uit het Kuiper van Harpenfonds van Ars Donandi is in 2023 een bijdrage aan Heemschut onder voorwaarde geschonken van € 9.000 euro. Bedoelde voorwaarde is dat genoemd bedrag wordt geschonken aan een te steunen erfgoedinitiatief, dat door het Bestuur mag worden bepaald. Door het Bestuur is besloten deze dit jaar te schenken aan de Stichting Aafje van de Bibber, statutair gevestigd in Volendam, voor de aankoop van een schipperswoning in Volendam uit begin twintigste eeuw. De Voorzitter overhandigt de bijdrage aan mevrouw Zuidhof en de heer Veerman, vertegenwoordigers van de stichting.

Het huisje van Aafje van de Bibber, het oudste Volendammer huisje in oorspronkelijke staat, werd in 1912 gekocht door het echtpaar Schilder voor f 900,-. Ze kregen 11 kinderen, waaronder Aafje. Na het overlijden van echtpaar Schilder bewoonden Aafje en haar zus Hille het huis zoals hun ouders dat hadden ingericht. Het gladhouten interieur, de bedstee, en de groene keuken bleven intact. Het huisje heeft geen badkamer; alleen een WC werd later onder de trap toegevoegd. Aafje overleed in januari 2023 op 98-jarige leeftijd.

In haar testament verzocht ze dat het huisje en het interieur behouden blijven voor de Volendammer cultuur. Met genoemde schenking komt deze wens dichterbij.

De Voorzitter noemt dat het leuk zou zijn voor Heemschut als de schenking nieuwe leden uit Volendam zou aantrekken.

Van Suijlichemfonds

Heemschut ontving het Van Suijlichemfonds een fonds op naam, opgericht in verband met een legaat uit Dordrecht aan Heemschut met een specifieke doelstelling, het fonds is namelijk bedoeld voor restauraties in Dordrecht.

Samen met het Historisch Platform Oud Dordrecht, waarin ook de vereniging Oud Dordrecht zitting heeft, is een lijst gemaakt van panden en objecten in en buiten de binnenstad van Dordrecht die in slechte staat zijn. Heemschut gaat kijken welk project in aanmerking zou kunnen komen voor ondersteuning. Via de gemeente werd ons gemeld dat in een pand in de Wolwevershaven oorspronkelijk beschilderde bespanningen hingen, die in de jaren 80 van de vorige eeuw zijn verwijderd. Ze bevinden zich nu in het depot van het Dordrechts museum. Heemschut werkt nu met de afdeling Erfgoed van de gemeente Dordrecht samen om te kijken of de panelen op de oorspronkelijke plek kunnen worden herplaatst. Een bijdrage uit het Van Suijlichemfonds is onder meer bestemd om het proces rond (eventuele) herplaatsing in beeld te brengen.

De Voorzitter dankt de leden voor hun inbreng en ook voor de prettige vergadering en sluit deze vervolgens.